

qui encant robes d'alberch en plassa o en albercs, si l'encant munta de 10 lbs. ensús: per cada libra [pague] dos dr.» (*Tarif. Corr. Bna.*, 86); *fer encant* en Desclot: «ab aquell guany que havia fet, vench-se'n a la ciutat de Barcelona ab gran alagria, e aquí féu encant de la roba per 8 jorns» (*Cròn.* v, 61.16), en Jaume I, *Cròn.*, cap. 89, II, 90, 92; *tenir encant* en doc. de 1300-3, i en Muntaner, *Cròn.* (*DBal.*); *vendre a encant* en doc. ross. de 1313 «si --- alguna causa (=cosa) moble se ven ad encant o a coyl --- e si alcun home diu al encant ('fa oferta') a la dita causa moble, e-l corredor no l'a liurada ad aquel qui dit y (h)aurà dins espaci de IIII jorns, --- lo dit home qui dit hi aurà no sia destret --- a penre --- la dita causa» (PVIDAL, *RLR* xxix, 73). *Fer encant* (escrit *enquant*) en StVicentF: «--- no fer contractes, ni vendre carn --- ne tenir mercat, fira, ne *fer enquantis*» (*Sermons* I, 22.18), «Haveu anat a fira? Haveu *fet enquantis*?» (ib. III, 214.9), «ne trenquar lo dicmenge ab fires, *enquantis* etc., ne tafureries, ne puteries» (ib. I, 155.31). ²⁰ OPou, *ThPu.* (1575) duu *fer encant* i *posar al encant* (p. 137); Lab. 1839 dóna *encant* com a 'lloc on se venen coses velles'; ⁷ cf. oc. ant. *encant* o *encan* (segle XIII), fr. mj. *inquant*, *enquant*, *encant* (c. 1400), cast. *encante* (a. 1481). Com es fa constar en el DECH ²⁵ II, 591, s. v. *encante*, el mot castellà és un manlleu del català i el fr. ho és de l'oc. antic, on és la contracció de la frase *en cant* (*se ven*)?; quant al cat. *encant*, JCor. hi expressava certa reserva respecte al seu autoctonisme perquè *cant* < QUANTUS, normal en occità ³⁰ no ho és en català; de fet, ara estem més segurs que les formes com *cant*, *cal*, *can* (per *quan*), freqüents en els textos antics eren més aviat imperfeccions gràfiques i no pas representants d'una pronúncia popular i aquest factor no afavoreix l'autenticitat del mot català. Així ³⁵ i tot, però, el gran arrelament del mot des del S. XIII (i la presència del verb *encantar* ja en el document esmentat de 1271) pesen molt per considerar-lo una formació genuïna en la llengua. Notem que la fonètica sintàctica era ben favorable a la reducció, car la construcció *en quant* sembla ser soldada en el compost *enquant* de bon principi (com és evident ja en *inquantus*, *inquantare* dels documents en baix llatí, n. 7), i en aquesta condició rera -n o -s es donava la reducció de la *kuá* en *ka* com ho suggereixen NUNQUAM ⁴⁵ *nunca*, SQUAMA *escama*; i *engalar*, *engaltat* < AEQUALT- (*DECat.* IV, 831b16, 26) i potser també *encaix* per *en quaix* que figura en les *VidesR*, P226v2 (veg. QUASI).

Encantar 'subhastar' [1271, *Tarifa Corr. Bna.*, § 86 (citada supra); doc. de 1300-3 (*DBal.*); (*Consolat*, capítol 49, ed. Moliní, p. 33a); JMarch (1371) «*encanta* (per lo que fa) lo corredor» (*DAG.*); doc. val. de 1498 (*AlcM*); 1575, *ThPu.*: «*Encantar*: Proclamare --- *Quant hi direm quant*: Quanti licebitur, quanti --- *Dir en lo que se encanta*: Liccor» (p. 137); doc. de ⁵⁵ 1616 (Caretà, *Barbr.*, s. v. *subastar*) etc.]; avui molt usat a Mallorca,⁸ on ha pres, a més, el sentit de 'publicar, dir públicament': «Heu *encantat* per la vila, / Amor, que no tornareu; / Ja tornareu com sabreu / Que l'enyorança em castiga» (cançó popular mall., ⁶⁰

Moll, *Amoroses*, 45). *Encantador*, ant. [doc. S. XIV, *RLR* xxix, 74].

CPT.: *Quantivalença*.

¹ Algun cop apareix escrit *cant* en textos antics («--- *cantes* partides ---», Jaume I, *Cròn.*, cap. 72) igual que trobem *can* per *quan* i *cal* per *cual*; és grafia imperfecta (veg. QUAL, n. 1). Notem, a més, que en la grafia medieval sovint s'escriu *quant* per *quan* (vegeu-ne els detalls, s. v. QUAN). — ² Construcció que es dóna també en gascó: Rohlfis, *Gascónz*, p. 192, cita de Palay *us-quoàns* i d'una publicació de Toulouse *us-quantis* «quelques-uns» i *us-quoàns dies* «quelques jours». Notem també que en el parlar camp. del sard hom usa *scantus*, *iscantus*, *iscantis* «alquantis», que Subak (*Litbl.* xxxii, 68) vol explicar com a representant autòcton de UNOS QUANTOS, però tant la pèrdua de la o de UNOS com la vacil·lació en l'última vocal suggerien més aviat una base en la forma catalana. — ³ Interessa com més que té anotat JCoromines a Gresolet (Alt Berguedà), 1936: una dona diu a una altra «dóna menjar al gran, *kom mez* al petit!» on tenim doncs, *quant més* convertit en *com més*, ajudant d'una banda la tendència de la zona de fer *quá* > *ko*- i d'altra la labialització de la -n(t) davant la m- de *més*. —

⁴ En un altre passatge el text posa «*quant és* ell, no-y mudaria res» (I, 58.9), però potser cal llegir *quantas* com s'escriu en el glossari al final (III, 282a). — ⁵ En el passatge en qüestió del *Terç* sembla significar 'mesura, llargària': la guineu de la fàbula en afalagar el corb diu «—Oh, auell meravellós! --- la *quantitat* del qual és notable e la calitat lujosa [sic]». — ⁶ *AlcM* inclou a més *quantios* amb un ex. de c. 1880 i un altre modern, i *quantiosament*. — ⁷ Notem que en un document de 1308 de Prats de Molló (Vallespir) hom parla del privilegi de tenir «fira y *encant* quod sit *incantum* --- *encantum* non audeat vendere lanam» (*Llibre Roig* de Prats de Molló, 1643, f. 14); el mot apareix llatinitzat com *inquantus*, *inquantare* (veg. *Du C.*): els exs. que s'hi donen són del S. XIV. — ⁸ *BDLC* XII (1922), 301; notem aquest passatge d'Arx. Lluís Salvador: «se tractava d'una propietat de menors, no bastava com ara es consentiment de son pare o de sa mare, sinó que s'havia d'*encantar* en pública subhasta» (p. 37).

QUAQUER, -A, 'individu de la secta religiosa fundada a Anglaterra a mitjan segle XVII' (*Dfa.*), en anglès *Quaker*, pròpiament 'el que tremola' (*to quake* 'tremolar'): el nom fou aplicat amb decisió per un jutge a George Fox, fundador de la secta, que havia invocat que la justícia tremolés ('estigui corpresa') per l'ensenyament o l'esperit del Senyor.

DERIV.: *Quaquerisme*.

Quar, grafia per *car*, conjunció causal (CAR II) *Quaranta*, *quarantè*, *quarantejar*, *quarantena*, *quaresma*, *quaresmal*, *quaresmer*, V. *quatre*